

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПРАКТИКУМ З ПСИХОЛОГІЇ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, вибіркова)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта,
(назва програми)

Спеціальність 013 Початкова освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Піц І.І. доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=11

Контактний тел. 0990271478

E-mail: i.pits@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4713>

Консультації
Очні консультації: вівторок 14.00-15.00
Онлайн-консультації: середа 14.00-15.00

1. Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Практикум з психології» сприятиме поглибленій практичній підготовці майбутніх вчителів початкових класів з надання ними психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам у вирішенні різноманітних проблем в складних навчальних умовах.

Практикум із загальної психології спрямован на закріплення, повторення та поглиблення засвоєних раніше знань, навичок та умінь із дисципліни «Загальна психологія». У першу чергу дисципліна орієнтована на практичне вміння використовувати, діагностувати та інтерпретувати сучасні психодіагностичні методики та тести.

Практикум із загальної психології закріплює основні поняття, якими користуються психологи: психіка, психічні функції, свідомість і несвідоме, особистість та індивідуальність, діагностика, що визначає науковість цих понять і стежить за об'єктивністю, науковою базою психологічних досліджень.

2.

2.1. Мета навчальної дисципліни: поглиблення теоретичних знань студентів із психології та набуття практичних умінь і навичок у процесі психологічних та психодіагностичних досліджень з метою оволодіння інтегрованою психолого-педагогічною діяльністю; ознайомлення студентів з методиками, які дають можливість охарактеризувати індивідуальні особливості функціонування психічної діяльності та основних властивостей особистості; використання різних форм і методів навчальної роботи, які зорієнтують студента на самостійну творчу навчальну діяльність, оволодіння навичками та вміннями працювати з методиками й використовувати їх у своїй практичній діяльності.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

- оволодіння практичними навичками планування і проведення типових психологічних експериментів;
- оволодіння навичками ведення, обробки та інтерпретації протоколів спостереження;
- оволодіння стандартними способами представлення та обробки даних, аналізу результатів, планування емпіричних досліджень;
- ознайомлення з основними проблемами та методами психологічних вимірювань.

3. Пререквізити. «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Психологія загальна та вікова», «Педагогічна психологія».

4.

4.1. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Індекс у матриці ОПП	Програмні компетентності
ЗК-3	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
ЗК-4	Здатність працювати в команді
ЗК-5	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК-7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо
ЗК-8	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
СК-1	Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами (усною та писемною формами), демонструвати навички нормативного літературного мовлення в різних сферах особистої й професійно-педагогічної комунікації

СК-4	Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність
СК-6	Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій
СК-8	Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

4.2. Результати навчання

Індекс у матриці ОПП	Результати навчання
ПР-01	Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-08	Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПР-11	Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

4.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти наступними **компетентностями**.

Знання:

- методологічних засад наукової психології (зокрема, про методи психологічного дослідження),
- особливостей розвитку та протікання пізнавальних психічних процесів, вищих пізнавальних психічних процесів та процесів ціле покладання; емоційно-вольових процесів та індивідуально-психологічних особливостей особистості;
- методик, що вивчають різні психічні явища та процеси.

Уміння:

- використовувати прийоми та методи психологічного дослідження в подальшій практичній діяльності;
- спостерігати й аналізувати в психологічному плані власну поведінку та поведінку інших людей, зокрема спостерігати за розвитком особистості школяра;
- синтезувати, аналізувати та узагальнювати психологічні факти, роботи правильні психологічні висновки та на цій основі складати відповідні рекомендації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	15	-	15	-	-	90	залік
Заочна	2	3	4	120	8	-	-	-	-	112	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п/с	лаб	інд	с.р.		го	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти практикуму з психології												
Тема 1. Методологічні засади психології	20	2	2	-	--	16	20	1	-	-	-	19	
Тема 2. Основні та допоміжні методи психологічного дослідження	20	4	4	-	-	12	20	2	-	-	-	18	
Разом за ЗМ1	40	6	6	-	-	28	40	3	-	-	-	37	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методичні аспекти практикуму з психології												
Тема 3. Пізнавальні процеси	20	2	2	-	-	16	20	1	-	-	-	19	
Тема 4. Вищі пізнавальні процеси та процеси цілепокладання	20	2	2	-	-	16	20	1	-	-	-	19	
Тема 5 Емоційно-вольові процеси	20	2	2	-	-	16	20	1	-	-	-	19	
Тема 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості	20	3	3	-	-	14	20	2	-	-	-	18	
Разом за ЗМ 2	80	9	9	-	-	62	80	5	-	-	-	75	
Усього годин	120	15	15	-	-	90	120	8	-	-	-	112	

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Особливості психологічного пізнання та його роль в житті
2	Проективні тести (Проведення тестів-завдань та тестів-опитувальників)
3	Соціометричні та референтометричні методи наукового дослідження (Вивчення методик «Моє близьке оточення» та Рене Жиля)
4	Метод самозвіту – один із допоміжних методів наукової психології
5	Індивідуальні особливості пізнавальних психічних процесів
6	Індивідуальні та вікові особливості розвитку вищих психічних процесів
7	Методика дослідження відчуттів (ролі відчуттів у пізнавальній діяльності)
8	Методика дослідження сприймання (його властивостей; сприймання часу, форми)
9	Методика дослідження уваги (концентрації, розподілу, стійкості, обсягу) Методика дослідження пам'яті
10	Методика дослідження пам'яті (безпосереднього та опосередкованого запам'ятовування абстрактних і конкретних понять)
11	Методика дослідження мовлення (пасивного та активного словникового запасу, темпу усної мовної діяльності)
12	Методика дослідження емоцій та почуттів (оцінка настрою, за Торонською Алекситимічною Шкалою)
13	Методика дослідження особистості (самооцінки, рівня домагань)

5.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Методика дослідження волі (вольових якостей, імпульсивності)
2	Методика дослідження акцентуацій характеру
3	Методика дослідження особистості (самоствлення, егоцентризму)
4	Методика дослідження здібностей (різних видів здібностей, спрямованості інтересів, професійної готовності)
5	Методика дослідження здібностей (схильностей та типології особистості)

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Види та форми контролю

Форми контролю студента на семінарських заняттях:

- опитування (бліцопитування) та перевірка (вибіркова або фронтальна) теоретичних знань та практичних навичок;
- тестовий контроль;
- письмові роботи;
- написання індивідуальних проєктів, виконання творчих завдань, їх захист;
- диспути (проводяться в кінці вивчення окремих модулів курсу)

При розробці семінарських занять особливу увагу приділено формуванню пізнавальної активності студентів, прищепленню зацікавленості соціально-психологічною проблематикою, формуванню вмінь та навичок порівнювати та роз'яснювати взаємозв'язки між психолого-педагогічними явищами та фактами.

Творчі завдання, що супроводжують усі семінарські заняття, спрямовані на активне залучення студентів до індивідуальної та групової пошукової роботи.

Поточний та проміжний контроль: виконання контрольних завдань з окремих тем, виконання тестових завдань, перевірка виконання самостійної роботи, оцінка практичних вмінь і навичок (здійснюється за допомогою контрольних питань як в усній, так і в письмовій формі).

Формами підсумкового контролю є залік.

6.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.3. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів освіти здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового. Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація). Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти у формі заліку є виконання усних та письмових завдань. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності:

- поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль);
- оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань.

Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів денної форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації – 40 балів. Для студентів заочної форми навчання відповідно рейтингу з атестації – 40 балів (помножено на коефіцієнт 2,5 і переведено у 100-бальну систему).

6.3. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота, ІНДЗ, модуль-контроль)					Кількість балів (екзамен)	Заг. к-ть балів
Змістовий модуль 1					40	100
T1	T2		МК			
7	10		5			
Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	МК		
8	8	8	9	5		

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Загальна психологія: Навчальний посібник /О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднійчук та ін. К.: «АПН», 2015. 464с.
2. Практикум з психології. Навчальний посібник / Укладачі: Г.М.Дубчак, Н.Г.Рудюк. Чернівці: Рута, 2016. 360с.
3. Практикум із загальної психології /За ред. Т.І.Пашукової. 2-ге вид., стер. К.: Т-во «Знання», КОО, 2016. – 203с.
4. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію : навч. Посібник. 2-ге вид. К.: Каравела, 2019. 233с.
5. Психологічний практикум. Вправи: Навчальний посібник /Укл.: І.А.Гуляс, Н.Г.Рудюк. 2-ге видання. Чернівці: Рута, 2019. 128с.
6. Психологія: Підручник /Ю.Трофімов, В.В.Рибалка. П.А.Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л.Трофімова. 5-те вид., стереотип. К.: Либідь, 2015. 560с.
7. Рудюк Н.Г., Фесун Г.С. Практикум з психології: Робочий зошит №1. Чернівці: Рута, 2020. 48с.
8. Рудюк Н.Г., Фесун Г.С. Практикум з психології: Робочий зошит №2. Чернівці: Рута, 2020. 48с.
9. Рудюк Н.Г., Фесун Г.С. Практикум з психології: Робочий зошит №3. Чернівці: Рута, 2020. 52с.

7.2. Допоміжна

1. Блинова О.Є. Зміст і організація професійної підготовки практичного психолога. *Практична психологія та соціальна робота*. 2017. №8. С.46-48.
2. Бондаренко Ф.О. Психологічні особливості сучасної студентської молоді та проблеми підготовки психологів практиків. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. №4. С.8-11.
3. Вовчик-Блакитна О.О. Індивідуальні особливості розвитку дитини. *Практична психологія та соціальна робота*. 2016. №4. С.1-4.
4. Воляннюк Н.Ю. Використання бібліографічного метода в психолого-педагогічних дослідженнях. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. №1. С.37-41.
5. Діагностико-корекційна робота зі школярами. *Психолог*. 2018. №27-28. С.10-40.
6. Заїка Є.В. Пам'ять: її розвиток та вдосконалення. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. №8. С.39-45.
7. Калошин В.Ф., Безносок О.О., Лемешко Ю.П. Вплив емоцій на ефективність навчального процесу (теорія та практика). *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. №1. С.70-75.
8. Кісарчук З.Г. Методологія і методи практичної психології. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №3. С.29-35.

9. Кісарчук З.Г. Особливості розвитку практичної психології на сучасному етапі. *Практична психологія та соціальна робота*. 2001. №3. С.10-13.
10. Коломінський Н.Л. Методологічні засади професійної підготовки практичних психологів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. №4. С.12-14.
11. Кордунова Н.О. Стосунки особистості та її спілкування. *Практична психологія та соціальна робота*. 2019. №4. С.46-47.
12. Круглий стіл «Методологія і методи практичної психології». *Практична психологія та соціальна робота*. 2020. №2. С.53-58.
13. Кульчицка О.І. Обдарованість як психологічна проблема. *Практична психологія та соціальна робота*. 2001. №8. С.14-16.
14. Макєєва Л., Лихачова О. Життєвий шлях особистості. *Психолог*. 2014. №18. С.2-6.
15. Максименко С.Д. Методологічні проблеми загальної психології. *Практична психологія та соціальна робота*. 2019. №3. С.2-5.
16. Методологія і методи практичної психології. Матеріали круглого стола. *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. №6. С.58-63.
17. Москаленко В.В. Обдарованість і діяльність. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. №10. С.76-77.
18. Наказ «Про введення ставок практичних психологів (соціальних працівників) у дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладах системи освіти». *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. №6. С.66.
19. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи». *Практична психологія та соціальна робота*. 2010. №6. С.40-41.
20. Накази. Положення про психологічний кабінет. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С.58-61.
21. Несух Ю. Розвиток пізнавальних процесів дітей молодшого та середнього шкільного віку /Розвивальні та корекційні заняття психолога. К.: Ред.загальнопед.газ., 2005. С.83-115.
22. Пасніченко А.Е. Експеримент у психології: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2004. 80с.
23. Пасніченко А.Е. Психометричні основи психодіагностики: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Рута, 2016. 80с.
24. Пашнев Б.К. Планирование деятельности практических психологов. *Практична психологія та соціальна робота*. 2003. №2-3. С.25-28.
25. Підласа І.А. Життєвий шлях особистості в теорії психології. *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. №3. С.13-16.
26. Радчук Г.К., Андрійчук І.П. Підготовка особистості майбутніх практичних психологів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. №4. С.18-20.
27. Рудомотькіна О.А. Основи психологічних знань. Людина. Спілкування. Суспільство. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. №5. С.75-76.
28. Тесленко В.В. Психологічне забезпечення навчально-виховного процесу. *Практична психологія та соціальна робота*. 2009. №2. С.2-4.
29. Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи. *Практична психологія та соціальна робота*. 2020. №6. С.41-42.
30. Титаренко Т.М. Життєві домагання і професійне становлення особистості практичного психолога. *Практична психологія та соціальна робота*. 2003. №4. С.21-23.
31. Тітов І.Г. Творча уява молодшого школяра. *Практична психологія та соціальна робота*. 2016. №4. С.72-77.
32. Хмеляр О. Психомоторні особливості рухової активності підлітків 12-14 років. *Психолог*. 2014. №18. С.9-12.

8. Інформаційні ресурси

1. Туриніна О. Л. Практикум з психології: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2007. 328с. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/6f406d6b-b9c5-4cec-a27c-f2744369a10d.pdf>
2. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116с. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/22515/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202017.pdf>
3. Практикум із загальної психології:робочий зошит: Методичні рекомендації до лабораторних занять з курсу «Практикум із загальної психології» / [уклад. Портницька Н.Ф., Гречуха І.А., Литвинчук А.І., Можаровська Т.В., Хоменко Н.В.] за ред. Портницької Н.Ф. Житомир: ЖДУ ім. І.Франка, 2016. 270 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/24194/1/%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%82%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>